

Oponentský posudok habilitačnej práce:

OTCOVSKÉ ZLYHANIA A SYNOVSKÉ RANY (Bremená osobnostného rastu a vplyv krízy otcovstva na traumatizovaného syna a jeho vnímanie Boha)

Autor: ThDr. Juraj Sedláček, PhD.

Zvolená téma a jej aktuálnosť

Predložená habilitačná práca je uceleným monotematickým dielom. Prináša nové vedecké poznatky z oblasti praktickej teológie, ale zároveň ide o prácu interdisciplinárnu – autor v nej využíva poznatky vývinovej psychológie, psychológie osobnosti ako aj klinickej psychológie, prípadne sociológie.

Vo zvolenej téme sú kľúčovými dva poznatky. Prvým je otcovské zlyhanie. Z popisov predovšetkým v druhej kapitole je zrejmé, že sa jedná o absenciu otca vo výchove v rodine v rôznych dimenziách života. Spomínajú sa tu situácie reálnej fyzickej neprítomnosti otca (napríklad z dôvodu rozvodu) alebo skôr negatívnej prítomnosti otca v rodine charakteristickej prejavmi ako je fyzické trestanie, citové týranie či prehnané zameranie na materiálne dobré. Druhým poznatkom je trauma syna v takto definovanej rodine. Typ spomínanej traumy nie je špecificky definovaný. Z teoretickej i praktickej časti práce možno vydedukovať, že ide najmä o psychickú traumu a taktiež duchovnú traumu. Cieľom práce je potom hľadať kauzálny vzťah medzi absenciou otca v rodine a traumou syna. V podnadvise práce je vytýčený cieľ – zisťovať „vplyv krízy otcovstva na traumatizovaného syna a jeho vnímanie Boha“. Táto kauzálnosť sa už z bežného pozorovania dá identifikovať. Napriek tomu treba povedať, že kauzálnosť vzťahu medzi týmito dvoma poznatkami je vedecky náročné dokázať. Skôr by bolo možné hovoriť o súvislosti dvoch javov alebo koexistencii dvoch javov.

Autor teda skúma javy, ktoré sú v dnešnej spoločnosti západnej kultúry veľmi aktuálne. Vysoká rozvodovosť a spochybnenie roly otca je alarmujúca a v praktickom živote to prináša veľa negatívnych dôsledkov. Je to aj výzva nielen pre hodnotenie na základe bežného pozorovania, ale aj pre vedecké skúmanie. Presnejšie zadefinovanie vedeckých prerekvizít – nakoľko ide o teologickú problematiku a nakoľko ide o psychologické skúmanie – by umocnilo hodnotu práce. V jasnom rozlíšení je aj zreteľnejšia interpretácia výsledkov bádania.

Formálna stránka práce

Práca je pomerne rozsiahla, má približne 300 strán. Je rozdelená na sedem kapitol. V prvej kapitole autor venuje pozornosť súčasnej situácii riešenej problematiky. Následne analyzuje krízu otcovstva (druhá kapitola). Potom spomína faktory citovej zrelosti (tretia kapitola). Štvrtá kapitola je metodologického charakteru, hoci v sebe obsahuje aj diskusie a výstupy pre pastoračnú prax. Piata kapitola zaznamenáva prípadové štúdie. Ide o 15 prípadových štúdií („case studies“). Vzhľadom na charakter výskumnej práce je to nadpriemerný počet. Za ústrednú časť považujem šiestu kapitolu, ktorá je najobsažnejšia. Zahŕňa skúmané kategórie a javy. Celkovo je ich približne 70, čo je mimoriadne vysoký počet a preto pre čitateľa nie je jednoduché komplexne abstrahovať zistenia tejto práce. Bolo by vhodné tieto kategórie selektovať do určitých podkategórií alebo podskupín, aby výsledky práce boli systematickejšie a prakticky uchopiteľnejšie (podobne, ako to autor náznakom spomína v kapitole 6.72 na str. 270). Siedma kapitola sa sústreďuje na súvislosť s poznatkami Viktora Frankla. Práca je skutočne

obsažná a rozsiahla. Napriek tomu rozsiahlejšia diskusia o porovnaní vlastných výsledkov s výsledkami výskumov iných autorov by bola vhodným prínosom.

Teoretické poznatky

Teoretická časť je obsiahnutá v prvých troch kapitolách. Autor najprv opisuje súčasnú situáciu, kde poukazuje najmä na vplyv mediálneho sveta a informačných technológií. Ďalej (v druhej kapitole) sa sústreďuje na krízu otcovstva ako kľúčový kontext skúmanej problematiky. Nakoniec (v tretej kapitole) definuje faktory citovej zrelosti. Tieto časti práce majú značný počet citácií domácich i zahraničných zdrojov. Citácie sú uvádzané správne. Autor tu prejavuje rozhľad vo zvolenej problematike, o čom svedčí aj veľký počet vlastných citovaných diel.

Metodológia práce a výsledky

V habilitačnej práci je zjavné, že ide o kvalitatívny výskum. Sú tu popísané prípadové štúdie v celkovom počte 15, čo je nadštandardný počet pre kvalitatívny výskum (vo väčšine iných autorov ide o jednociferný počet prípadov). Zadefinovanie skúmaných kategórií je jedným z najdôležitejších krokov kvalitatívneho výskumu. V práci ich bolo vyšpecifikovaných približne 70. To svedčí o precízności a hĺbke analýzy získaných prípadov.

Konkrétnym výsledkom kvalitatívneho výskumu v tejto práci je určité „rozpoznanie, ktoré je potrebným začiatkom“ alebo „známe lekárske *diagnosis*“ (str. 283). V tomto zmysle treba chápať zistenia autora ako „diagnostické“ s ambíciou presnejšie pomenovať javy (deskriptívny prístup), s ktorými sa v súčasnej dobe a v súčasnej rodine stretávame.

Celkové hodnotenie

Habilitačná práca ThDr. Juraja Sedláčka, PhD. je významným prínosom v tak delikátnej téme ako je súčasná situácia otcovstva v rodinách a s tým súvisiace traumy v osobe synov. Zistené poznatky sú výborným podnetom na diskusiu v akademickom i odbornom prostredí. Prácu odporúčam po menších úpravách publikovať aj knižne. Konštatujem, že habilitačná práca ThDr. Juraja Sedláčka, PhD. spĺňa požadované kritériá vedeckej práce a odporúčam ju k obhajobe. Zároveň odporúčam, aby po úspešnej obhajobe a po úspešnom absolvovaní habilitačného konania mu bol udelený vedecko-pedagogický titul „docent“ v študijnom odbore 2.1.13 Katolícka teológia.

Otázky:

1. V práci je použitý kvalitatívny výskum (prípadové štúdie). Vedeli by ste načrtnúť, ako by sa táto problematika mohla skúmať kvantitatívnym výskumom? Aké nástroje by mohli byť pri tom použité?
2. Šiesta kapitola uvádza jednotlivé kategórie definované analýzou prípadových štúdií. Je ich približne 70. Vedeli by ste navrhnúť určitú systematizáciu týchto kategórií do skupín či podskupín?
3. V podnadvise práce sa spomína vplyv krízy otcovstva na traumatizovaného syna a jeho vnímanie Boha. Vedeli by ste spomenúť niektorých slovenských autorov, ktorí sa venujú (venovali) výskumu v oblasti predstavy o Bohu (obrazu o Bohu)? Ako by bolo možné integrovať ich zistenia do témy habilitačnej práce?

V Košiciach dňa 10. 12. 2018

doc. PhDr. Marek Forgáč, PhD.